

Oponentský posudek na diplomovou práci Michala Koleszara

Práce pana Koleszara nazvaná Tendenční beletrie z období Protektorátu Čechy a Morava má zajímavé téma, jež je v souladu se soudobým směřováním literární vědy k problémům kultury, kulturní politiky, ideologie, literárního života, cenzury apod. Jde o tendenční, loajální, tedy pronacisticky orientovanou literaturu z doby okupace 1939 až 1945. Zvláště se přitom zaměřuje na druhé okupační období, léta 1942-1945. Jak autor podotýká, této literatuře věnovala česká literárněvědná bohemistika zatím jen marginální zájem (svědčí o tom např. příslušná kapitola ve 4. svazku "akademických" Dějin české literatury, 1995). Jde tedy o práci do značné míry průkopnickou.

Autor se v materiálu i obecně v dané problematice (historický a kulturní kontext protektorátu) velmi dobře orientuje. V jednotlivých kapitolách probírá širší souvislosti dobové literární produkce, aktivistickou žurnalistiku, populární literaturu (jde o dobrodružný, detektivní a milostný román; právě spisovatelé populární literatury jako Vlád'a Zíka se často dávali do služeb nového režimu), požadavky na nové umění (vzorem měl být, stejně jako o několik let později v éře pounorové popisný realismus 19. století). Poté se soustřeďuje k podrobnější analýze beletrie (přesněji řečeno románů) trojího typu: s antisemitskou tendencí, s tematizací a mytologizací práce (prioritně dělnické a rolnické) a s ideálem Nové Evropy (v duchu nacistické propagandy). Pozornost přitom věnuje zejména zobrazení postav (typizace nepřítele, obraz hrdiny) a emblémům fikčního světa Nové Evropy (rasová homogenost, ideová jednota, eliminace nepřátel, trvalý mír aj.).

Struktura práce je promyšlená, autor, jak už bylo řečeno, dobře zná kulturní a sociální souvislosti i románovou literaturu, jíž se zabývá. Jeho analýzy i závěry jsou přesvědčivé. Práci však bohužel hyzdí nadbytečné množství překlepů, pravopisných chyb a stylistických kostrbatostí. Objevují se především v prvních kapitolách diplomové práce. Protektorát se podle Pravidel českého pravopisu píše "protektorát", ne Protektorát. "Arijský" se píše árijský a Árijec s velkým písmenem. Rukopisy jako RKZ se píší Rukopisy, ne rukopisy, spisovatel Zikmund Winter nebyl Wintr. Na straně 12 čteme "premisi" (místo premisy), Heyndrich. Na s. 14 "ideji" (místo ideje, příp. idey), "vymícení" (znovu "vymítit" na s. 32). Na s. 16 ve třetím odstavci se nesouladně střídá přítomný a minulý čas. Na s. 21 a 23 jsou chyby ve shodě podmětu s přísudkem ("byl", "odporovaly", "řešili"). Tahají mě za uši formulace typu "propukl vášnivý zájem" (s. 7); "Pro tyto autory bylo motivací použití antisemitských či pronacistických složek buď snaha dostat se na výsluní režimu..." (s. 8); "Místo problémovému a náhodám podřízenému reálnému světu..." (s. 17), "klesá zdůrazňování teroru před veřejností" (s. 18), "rozpuk antisemitismu" (45), "láska a oslava práce" (56). Atd. Některá uvedená díla, na něž se odkazuje, (Hurikán 1942, Ising 1943, Srasl 1943, Henkels 1943) nejsou uvedena v závěrečném soupisu.

Vzhledem k těmto nedostatkům navrhuji jako oponent známku velmi dobře nebo dobře, podle průběhu obhajoby.

